

Vissza az írásokhoz

Fényképeink elé

Fényképeinket írok, mert a képek egy részét gyerekek készítették. Nagy tekercekből kiszabdalt lejárt szavatosságú filmekre, többnyire házilag kevert gyanús vegyszereket használva, mindenféle gépekkel, optikákkal. Profi fotós iszonyodva nézné a sok rosszul exponált, vízfoltos, karcos filmet, és hát maga a felvétel sem egy jól felkészített fényképész szakkörös műve. Az egyetlen reménysugarat az jelenti, hogy a filmekből több száz gyűlt már össze, ennyiből már csak ki lehet emelni néhány leleplező pillanatot.

Néhány órás válogatás után rá kellett jönnöm, a rejtőző iskola itt sem tárja fel magát. Nincsenek itt a legrosszabb és a legjobb pillanatok, nincs itt az eltorzult arccal ordító tanár, a felpofozott gyerek, és persze hiányoznak azok a pillanatok is, amik szintén belénk égtek, mert nagyon közel jutottunk az üdvösség kapujához, de hát az ember ilyenkor nem kapkod kamera után.

Sára

Sára az első foglalkozáson. Lehetne az első rajz órán is, az arcán azonban látszik, hogy ide magától jött. Már harmadikos a művészetiben, tudja mit kaphat, de ezzel a tanárral most találkozik először, vár tőle valamit, kínál neki valamit, előre jelzi miből nem kér, és azt is, hogy amit kér azt viszont nagyon.

Ezt nem lenne szabad elrontani.

Hamar kiderül, hogy Sára - az élet iránti vággyal teli Sára - nehézkesen rajzol. Sok az apró kis konfliktus. A három - egymással éles versenyben álló "barátnő" közül közül rajzban ő a leggyengébb.

Reggel héttől üzemelek. Fárasztó, nehéz órák, helyzetek, szünetekben óraelőkészítés, csak a tíz perces ebéd jelent egy kis pihenőt. Fáradtan kezdem a műhelyelőkészítő foglalkozást. Úgy a felénél járhatunk, amikor Sára jön egy linó tervvel, valami pályázaton szeretne indulni. Sok éves zsűrizési tapasztalataim alapján tudom - ezt így az első körben kiteszik. Túl nagy üres tereket hagyott, sablonosak a megoldásai. Korrigálnám, de folyton közbevág, makrancoskodik. Mindig akkor csinálja ezt, ha maga is érzi, nincs teljesen igaza egyikünknek sem. Megrántom a vállam.

- Akkor csinálj amit akarsz!

Persze ebbe meg nem akar beletörődni. Segítsek neki, de valahogy másképp. Beteg volt, két hétig nem jött lemaradt a többi mögött. Egyre hidegebb, egyre undokabb a hangom.

- Sára, nézd meg ezeket a metszeteket. Mind jobb mint a tiéd. Egyedül dolgoztál otthon. Nem tudtam segíteni. ha most sem fogadod el, megint csak egy kis lapos metszetet hozol össze. Ha nem érzed úgy, hogy segíteni tudok, ne járj ide.

Sírni kezd.

-Na, hát ezért ne sír! - próbálnám enyhíteni a dolgot, de Sára olyat mond, amitől majdnem én is elsírom magam:

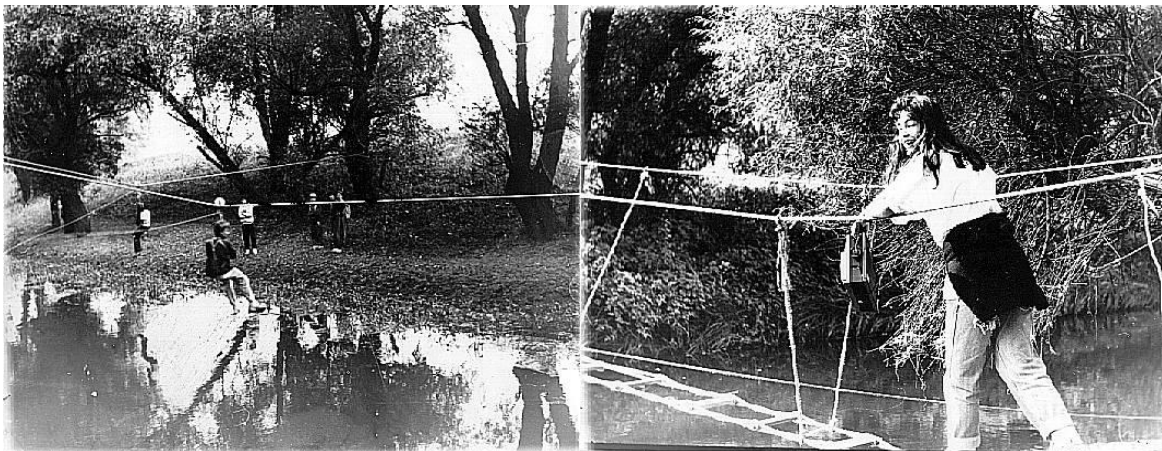
- Már megint rossz voltam.

Átölelem.

- Én is az voltam. Undok. Fáradt vagyok. Ne haragudj.

Belül meg éget a szégyen, hogy egy ilyen gyerek, mint Sára, magát érzi rossznak miattam. Na, persze, mentegethetném magam a fáradtsággal. De a baj mélyebb. Ez a műhelymunka nem Sárára van kitalálva. Neki inkább egy GYIK program kellene, amihez viszont se hely, se felkészültség, se energia. Sárát el fogom veszíteni. Megmarad a két Zoli, Viki, Kata, sokan maradnak, de Sára másfelé megy. És ha már döntött, nem szabad kapaszkodnom belé, csak mert egyetlen pillantása belém égett. Elengedni egy gyereket ugyanolyan fontos lehet, mint megtartani.

Akadályverseny

Ha iskola, akkor unalmas.

Unalom ellen szinte bármi jó, némelyik még hasznos is. Akadályverseny. A képen láthatjuk, hogy nem ajtók nyitogatása után tárulnak fel az izgalmas szellemi akadályok. Lehet kapaszkodni, repülni. Azt azért meg kell kérdezni, akarnak-e játszani? Mindent el lehet rontani rossz erőszakokkal. Maga a kapaszkodás, repülés, imbolygó medicinlabdák közötti átrohanás, bekötött szemű tapogatózás az ismeretlenben, bemászás az ijesztő átfolyócsőbe, na meg a nyolc kilométernyi közös útkeresés végül is négy tanár hat-hat órai munkájába, meg némi szülői fáradságba kerül. Ennyit megér egy nap, ami nem vált ugyan meg senkit, nem írja át az iskola arcát, apró kis jelentéktelenség, de nélküle még szegényebbek lennénk.

Kati

Ami ezerszer elmondott közhely, de egy ilyen albumban azért nem árt szembesülnünk vele:

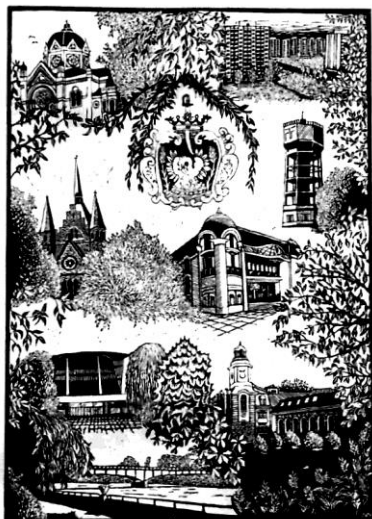
Kati hátán a dugig telt iskolatáska, egymásnak segítenek becsatolni. Bal kézben a "torna", nyakban az uzsonnás, egy teszi tagozatosnál ez kisebbfajta spájz, jobb vállon a napi aktuális cipelnivalók, ha ma úszni mennének, még az "úszás" is fel lenne akasztva valahova.

A teher többsége közönséges mindennapi munkaeszköz, aminek az iskolában lenne a helye, de ott nincs hely, nincs tanári figyelem a rendbentartásukra, nincs olyan tanítási módszer, ami feleslegessé tenné az otthoni rátanulást, leckeírást.

Metszetek

Egy testnevelés matematika tagozatos iskola gyerekei rajzórakon többnyire praktikus, kézzel fogható hasznú tudást, kell kapjanak. Arányok, síkok, a térbeliség leképzése a papírlapra. Kompozíciós eljárások, grafikai felületek kialakítása, elosztása, szavak képi vonzatai és fordítva. Ha linóba metsszük, sorozatokat nyomunk, halmozódó kinccsé válik. Ábrázoljon bármit a kép, ahogy sorra jönnek ki a nyomatok, érezzük, hogy egyre gazdagabbak vagyunk.

Gép

Igazi gépen nyomtatunk, egyiket kézzel tekerjük, vagy húzzuk, a másikat villanymotor hajtja, forog, csattog, igazi vasszörny, de most nekünk dolgozik, ha tiszteletben tartjuk a törvényeit, szolgál bennünket. Hány fiút veszítünk el, csak azért, mert nincsenek gépek, amiket szétszedhetne, összerakhatna, kiismerhetne.

Túra

Ha már megvan az a bizonyos rajztudás, némi szervezés kell, kis jártasság a világ dolgaiban, és az iskola huszadrésze nyáron kerékpárra ülhet, országot járhat, megtanulhatja használni a dolgokat. (Hogy kell egy kerékpárt felkészíteni, hogy kell vonatra szállni, egymás mögött haladni, rossz konfliktusokat elkerülni, hasznosakat meg megélni, stb.) Maradjunk csak ennél a vonatra szállásnál. Előző nap kimegy az ember, tájékozódik, hol áll majd a kerékpáros kocsi, nagyfiúkkal elosztja a konkrét feladatokat, ki adogatja fel, ki rakja fenn szét, stb, Aztán már csak derűs nyugalommal kell várni, míg megtelik a kocsi. Maga a linómetsző országjárás egyébként valami egészen szép véletlen adomány, amiben valahogy részesültünk, megcsináltuk magunknak, nyáron ötven gyerek kerékpárra ül, és négyezer forintért (negyedrészüket még ezt sem kell kifizesse) nyolc napig kanyarog Szabolcs- Szatmár megyében, metszeteket készít, amikről négy ezer forintért elkészülhetnek a települések képeslapjai, ahol sikerül helyi gyerekeket bevonni, nekik segítenek elkészíteni a metszeteket, közben történeteket hallgatnak és élnek meg, felnőttebbként jönnek meg, mint ahogy elindultak.

Más tudások

A józan, életvidám, praktikus gondolkodású, harsány, magabiztos kis fickók életre nevelését tehát józan, praktikus tudás átadásával kezdjük. Fogod, leöntöd, aztán odanézz! Mi nem lett belőle! Vagy ha ezt így ráteszed, akkor majd így átnyomódik. Ha pedig már beindultak a dolgok, előbb-utóbb eljutunk oda, hogy együtt még többre vagyunk képesek, és hogy igazán alkotni (működni, élni, érezni) csak intim helyzetekben lehet. Amikor nem kell védőállásba

vonuljak, elengedhetem magam. Az iskolában nagyon ritkák ezek az intim helyzetek. Most a drámapedagógia belépésétől várja mindenki a megváltást, de az önmagában legfeljebb önmagát válthatja meg, ha van egy alkalmas ember, akkor lesz egy óra, amikor közelebb férhetnek a gyerekek egymáshoz, önmagukhoz, hogy aztán a következő órán megint jöjjön az elszigetelés, a géppuskaszáj és bevett hospitalizációs stratégiák.